

ФОРМУВАННЯ ПРОГНОСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ: ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Оксана Бартків

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Волинський національний університет імені Лесі Українки просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43025, bartciv.oksana@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1301-2169

Євгенія Дурманенко

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти

Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, просп. Волі, 36, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43010, ariewg60@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1993-5028

Актуальність аналізу та визначення дидактичних засад формування прогностичної компетентності як здатності майбутнього вихователя цілеспрямовано планувати, реалізовувати, прогнозувати результати освітнього процесу, документувати його зумовлена вимогами нормативних документів у галузі дошкільної освіти. Реалізація цієї компетентності уможливує виконання майбутнім вихователем основної трудової функції – організації, забезпечення та реалізації освітньої діяльності.

Мета статті полягає в обґрунтуванні дидактичного аспекту формування прогностичної компетентності у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. У процесі наукового пошуку використано методи аналізу, синтезу, узагальнення, систематизацію для уточнення поняття «прогностична компетентність майбутніх вихователів», визначення її компонентів та обґрунтування змісту її формування.

На основі аналізу різних підходів учених до визначення сутності досліджуваного поняття та вимог нормативних документів прогностична компетентність майбутнього вихователя розглядається як складна полідетермінована, динамічна його здатність усвідомлено та цілеспрямовано планувати, передбачати (структуру, зміст, етапи, відхилення та виклики, результати) та коригувати освітній процес, власні педагогічні дії, переживання, проектувати та організовувати конструктивну педагогічну діяльність на підставі адекватного ймовірнісного прогнозу. Доведено, що в основі прогностичної компетентності лежать уміння здійснювати прогноз – прогностичні уміння, формування яких вимагає врахування їхніх особливостей: інтегрованості, опосередкованості, різноплановості.

Формування прогностичної компетентності у майбутніх вихователів визначається як цілеспрямований, керований, свідомий та творчий процес навчально-пізнавальної діяльності студентів, що містить взаємозалежні та взаємодоповнюючі ціннісно-мотиваційний, пізнавально-когнітивний, операційно-процесуальний та особистісно-рефлексивний компоненти, і спрямований на розв'язання проблемно-пошукових завдань, ситуацій, які передбачають розвиток основних прогностичних умінь студентів здійснювати як елементарні прогностичні операції й дії, так і реалізовувати цілісні методики педагогічного прогнозування. Доведено, що значний змістовий потенціал у формуванні прогностичної компетентності студентів містить навчальний курс «Основи дошкільної дидактики».

Ключові слова: компетентність, прогностична компетентність, майбутній вихователь, заклад дошкільної освіти, прогностичні уміння.

Актуальність проблеми. Досягнення високого рівня професійної діяльності сучасний вихователь зможе досягнути, організовуючи власну педагогічну діяльність на прогностичній основі як передбаченні позитивного результату, враховуючи суттєво нові обставини розвитку дошкільної освіти в умовах її модернізації. Сформовані у фахівця прогностичні знання, вміння й навички сприятимуть окресленню ним можливих змін у змісті, структурі й організації освітнього

процесу в закладах дошкільної освіти. Згідно з цим, особистість може досить легко вносити корективи у впровадження педагогічних інновацій і планувати власну професійно-педагогічну діяльність. На необхідності формування прогностичної компетентності у студентів наголошено в Професійному стандарті вихователя закладу дошкільної освіти, в якому серед професійних компетентностей майбутнього фахівця визначена і прогностична як «здатність планувати

та прогнозувати результати освітнього процесу, здатність до цілепокладання, самоорганізації та підготовки до здійснення освітнього процесу та здатності до його документування. Реалізація цієї компетентності, поряд з організаційною, оцінювально-аналітичною та предметно-методичною, уможливує виконання майбутнім вихователем такої трудової функції, як організація, забезпечення та реалізація освітнього процесу» [1]. Отже, зростання вимог суспільства до якості професійної підготовки майбутніх вихователів та їхніх особистісних характеристик актуалізують пошук і впровадження нових підходів до реалізації оновленого змісту професійної освіти, основним результатом якої є формування їхньої фахової компетентності загалом та прогностичної зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання формування прогностичної компетентності фахівців розглядається вченими різних галузей: прогностична компетентність майбутніх військових фахівців (І. Азаров), педагогів (Ю. Бунас), соціальних педагогів (Т. Веретенко), викладачів (А. Присяжна), майбутніх магістрів початкової освіти (Т. Постоян), учителів (Д. Пузіков) та ін. Тоді як проблема формування прогностичної компетентності у майбутніх вихователів не знайшла широкого відображення в поглядах науковців.

Мета статті полягає в обґрунтуванні дидактичного аспекту формування прогностичної компетентності у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) (на прикладі курсу «Основи дошкільної дидактики»). Досягнення мети вимагає розв'язання низки взаємопов'язаних завдань: 1) уточнити сутність понять «прогностична компетентність майбутнього вихователя», «формування прогностичної компетентності майбутніх вихователів»; 2) визначити компоненти прогностичної компетентності майбутніх вихователів; 3) обґрунтувати змістовий потенціал курсу «Основи дошкільної дидактики» у формуванні прогностичної компетентності майбутніх вихователів.

Постановка проблеми. В Освітньо-професійній програмі підготовки фахівців за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня у Волинському національному університеті імені Лесі Українки серед професійних компетентностей визначена прогностична і потрактована як «здатність прогнозувати результати освітнього процесу, планувати та коригувати освітній процес» [2]. Про-

гностична компетентність педагога – це «його складна й динамічна професійна здатність, що включає взаємопов'язані цінності, мотиви, знання, прогностичні вміння й навички, практичний досвід, які визначають його спроможність успішно здійснювати прогностичну діяльність, прогнозувати розвиток об'єктів, які належать до системи освіти» [3, с. 11]. Своєю чергою Д. Пузіков це поняття трактує значно ширше, розглядаючи його як «складну, полідетерміновану, динамічну здатність особистості, котра має вагомe професійне значення, поєднує цінності, мотиви, цілі, знання, прогностичні вміння й навички, практичний досвід, що визначають спроможність учителя успішно здійснювати прогностичну діяльність задля регуляції та оптимізації своєї освітньої і самоосвітньої діяльності...» [4, с. 362]. Характеризуючи прогностичну компетентність педагога, Ю. Бунас наголошує на її полідетермінованій властивості, що в методологічному плані може поєднувати у собі основні види детермінації, а значить, включає здатність людини передбачати хід подій, власних дій, переживань, вчинків оточуючих й, відповідно, будувати діяльність на підставі адекватного ймовірного прогнозу [5, с. 53]. Нам думка науковиці про те, що прогностична компетентність існує як властивість імпонує, але актуальною вона стає, коли розгортається як психічний процес; проявляється у вигляді довільної, усвідомленої та цілеспрямованої активності, має статус діяльності і може бути проаналізована з точки зору структури діяльності через опис її мотивів, завдань, цілей, дій. Саме прогноз є ланкою між оцінкою наявного стану об'єкта та організацією засобів і способів впливу на нього [5, с. 53].

З огляду на думки вчених та власний досвід викладання прогностичну компетентність майбутнього вихователя будемо розглядати як складну (включає компоненти), полідетерміновану (зумовлену низкою психологічних, фізіологічних, ситуативних, соціальних чинників), динамічну (постійно в розвитку) його здатність усвідомлено та цілеспрямовано планувати, передбачати (структуру, зміст, етапи, відхилення та виклики, результати) та коригувати освітній процес у ЗДО, власні педагогічні дії, переживання і проектувати та організовувати конструктивну педагогічну діяльність на підставі адекватного ймовірного прогнозу.

Учені (А. Антоненць, Ю. Бунас та ін.) зазначають, що в основі прогностичної компетентності лежать уміння здійснювати прогноз –прогнос-

тичні уміння. У нашому дослідженні спираємося на погляди А. Антонєць, який констатує, що серед прогностичних умінь особливої ваги набувають інтелектуальні, проєктивні, аналітичні уміння, моделювання, та формування прогностичних умінь розглядає як спеціально організовану навчально-пізнавальну діяльність студентів, спрямовану на виконання професійно орієнтованих завдань та розв'язування проблемно-пошукових ситуацій, які передбачають розвиток їхніх умінь здійснювати як елементарні прогностичні операції й дії, так і реалізовувати цілісні методики прогнозування [6, с. 8]. Резюмуємо, що лише досконале володіння вихователем прогностичними вміннями сприятиме успішному прояву його прогностичної компетентності у професійній діяльності.

Отже, взявши до уваги погляди А. Антонця [6], у процесі формування прогностичних умінь необхідно враховувати такі їхні особливості, як інтегрованість, опосередкованість та різноплановість, оскільки реалізуються на основі наявного досвіду і знань про стан наявних уявлень у дітей у різні вікові періоди розвитку. Формування прогностичних умінь студентів здійснюємо за компонентами, що характерні професійній компетентності: мотиваційно-ціннісним – включає позитивну мотивацію до оволодіння прогностичною компетентністю і визнання її як вагомої професійної цінності через залучення студентів до участі в мотиваційних тренінгах, розв'язання педагогічних ситуацій, творчих завдань тощо; когнітивно-пізнавальним – пізнання сутності та структури прогностичної компетентності на основі оволодіння теорією прогностичної діяльності через опрацювання різних педагогічних джерел, самостійної та групової роботи тощо; операційно-процесуальним – оволодіння компетенціями прогностичної діяльності та їх ефективне впровадження в освітній процес ЗДО через виконання різнопланових завдань, мінікейсів, мікрвикладань, практичних задач, проєктів тощо; особистісно-рефлексивним – передбачає самоаналіз та рефлексію сформованої прогностичної компетентності та професійно важливих якостей для здійснення прогностичної діяльності через активну самоосвітню діяльність, реалізацію групових та індивідуальних проєктів, квестів тощо.

З огляду на це та доповнюючи думки Ю. Бунас [5], формування прогностичної компетентності у майбутніх вихователів розглядаємо як цілеспрямований (оскільки передбачає мету і результат –

здатність прогнозувати процес навчання в ЗДО), керований (керівництво пізнавальною діяльністю студентів з боку викладача і самокерівництво з боку студентів), свідомий (і викладач, і студенти усвідомлюють необхідність сформованості прогностичної компетентності у професійній діяльності вихователя ЗДО) та творчий (кожен студент індивідуально підходить до проєктування заняття в ЗДО) процес навчально-пізнавальної діяльності студентів, що містить взаємозалежні та взаємодовнюючі ціннісно-мотиваційний, пізнавально-когнітивний, операційно-процесуальний та особистісно-рефлексивний компоненти, і спрямований на розв'язання проблемно-пошукових завдань, ситуацій, які передбачають розвиток прогностичних умінь здійснювати прогностичні дії і реалізовувати методики педагогічного прогнозування.

Значний змістовий потенціал у формуванні прогностичної компетентності студентів містить навчальний курс «Основи дошкільної дидактики» [7], оскільки особливість цієї компетентності зумовлена конкретним змістом і відповідними знаннями для побудови прогнозу. А це потребує насамперед «розвитку мовленнєво-мисленнєвих процесів, які і становлять структуру вміння прогнозувати, а також розвитку професійних знань для прогнозування педагогічних явищ» [8, с. 121].

У процесі наповнення двох змістових модулів курсу нами врахована думка про те, що педагогічне прогнозування (від гр. «prognosis» у перекладі «передбачення») – це розробка прогнозів, тобто ймовірних суджень щодо стану функціонування об'єктів у найближчому і віддаленому майбутньому. Будь-яке прогнозування покликане відповісти на запитання: «Що буде, якщо...?» і «Що треба зробити, щоб...?» [9].

Навчальна дисципліна «Основи дошкільної дидактики» належить до циклу вибіркової дисциплін і має на меті узагальнення та систематизацію майбутніми фахівцями загальних та фахових компетентностей планування, організації та коригування процесу навчання дітей дошкільного віку в закладах дошкільної освіти [7, с. 4]. У процесі її вивчення у студентів формуються загальні та фахові компетентності як складники прогностичної компетентності. Поряд з цим у контексті сформованості прогностичної компетентності студенти мають володіти такими основними програмними результатами навчання: планувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку,

дітей з особливими освітніми потребами та скласти прогнози щодо його ефективності; будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу та ін. [7, с. 5].

Відповідно до силабусу навчальної дисципліни [7] нами визначено зміст прогностичної компетентності у майбутніх вихователів (рис. 1).

Отже, як засвідчує аналіз рисунку 1, у ході вивчення курсу «Основи дошкільної дидактики» формуємо у студентів здатності прогнозувати мету навчання дітей дошкільного віку, відбирати ефективні зміст, методи/форми організації навчання, планувати зміст взаємодії суб'єктів навчання та передбачати його результати, а у разі потреби уміти вносити корективи в процес навчання відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного віку. Поряд з цим у майбутніх вихователів формуються здатності гіпотетично визначати методи/форми організації пізнавальної діяльності дітей на занятті, які забезпечуватимуть ефективність навчання.

Коротко проаналізуємо змістовий потенціал курсу у формуванні у студентів прогностичної компетентності. Під час вивчення теми «Процес навчання в ЗДО. Вимоги до його організації. Діагностичність мети навчальних занять у ЗДО» у студентів формуються прогностичні уміння визначати діагностичну мету різного за видами (предметного, інтегрованого чи комплексного) заняття. Діагностичність у формуванні мети сприятиме виокремленню конкретного кола уявлень, які мають бути сформовані в дітей дошкільного віку; відбору інструментарію для виявлення та діагностики цих елементарних знань; прогнозування можливостей впливу на формування в дітей дошкільного віку недостатніх уявлень і окресленню шкали вимірювання рівня їх сформованості. У цьому контексті сутність прогно-

стичних умінь характеризується оволодінням студентами комплексом розумових і практичних дій, спрямованих на формулювання діагностичної мети заняття (інтелектуальні і проєктивні прогностичні уміння, за А. Антонєць). Саме ці уміння визначають здатність студентів аналізувати, зіставляти і реалізовувати мету та ідеальним передбаченням результату.

Уже в процесі вивчення теми «Зміст освіти в ЗДО. Базовий компонент дошкільної освіти. Вимоги до відбору змісту занять у ЗДО. Наступність дошкільної та початкової освіти відповідно до вимог Концепції Нової української школи» у студентів формуємо здатності аналізувати, систематизувати, узагальнювати, класифікувати зміст пізнавального матеріалу до кожного навчального заняття. Відзначаємо, що сформованість аналітичних умінь зумовлюється когнітивними здібностями студентів. Майбутні вихователі, аналізуючи погляди науковців, відзначають, що зміст навчання дітей дошкільного віку є однією з найактуальніших проблем у дошкільній дидактиці, адже ефективність навчання залежить передусім від його змістового наповнення. У процесі наукового пошуку резюмують, що за змістом навчання дітей дошкільного віку є енциклопедичним, тобто програми знань орієнтовані на значний обсяг предметів і явищ дійсності [10]. Диференціація різних сфер дійсності у змісті навчання дошкільників необхідна для підготовки їх до подальшого предметного навчання у школі (аналітичні прогностичні уміння, за А. Антонєць).

Вивчення теми «Методи та форми навчання в ЗДО. Особливості навчання дітей дошкільного віку в умовах інклюзії» передбачає формування здатностей студентів здійснювати відбір методів та форм організації навчання (відповідно до теми заняття, його мети, підбраного змісту, віко-

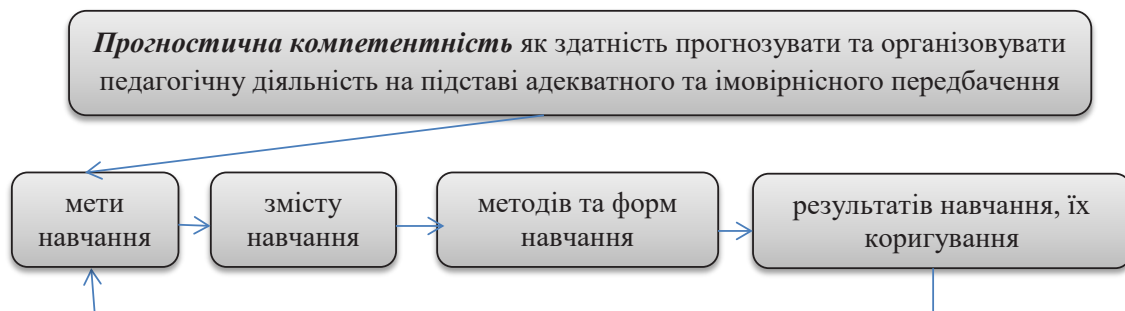

Рис. 1. Зміст прогностичної компетентності

вих особливостей дітей, кількості часу, матеріально-технічного забезпечення закладу дошкільної освіти тощо) та цілісно моделювати процес навчання дітей дошкільного віку (моделювання як уміння студентів до висування гіпотез, проведення експериментів, екстраполяції тощо (прогностичні уміння моделювання, за А. Антонець).

Отже, перший змістовий модуль «Дидактичні основи організації освітнього процесу в ЗДО» курсу «Основи дошкільної дидактики» спрямований на формування аналітичних, інтелектуальних, проєктивних прогностичних умінь та умінь прогностичного моделювання [7, с. 3].

У процесі вивчення другого змістового модулю «Інноваційні технології організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти» узагальнюються уміння моделювання процесу навчання дітей дошкільного віку з використанням інноваційних технологій (наприклад, «Організація процесу навчання дітей дошкільного віку із застосуванням технологій «Художнє слово і дитяче мовлення» (Н. Гавриш), «Казкові лабіринти гри» (В. Воскобович), «Вчитися фантазувати» (Н. Єгорова) та ін.) [7, с. 3]. Моделювання процесу оволодіння дітьми дошкільного віку елементарними знаннями сприяє формуванню у майбутніх фахівців цілісного бачення заняття через відбір ефективних змісту, форм, методів та засобів навчання відповідно до поставленої мети і очікуваних результатів; можливостей впливу на особистісний розвиток дитини на кожному його етапі та прояву власної здатності прогнозувати й організовувати майбутню освітню діяльність.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Формування прогностичної компетентності у майбутніх вихователів є одним із провідних завдань у професійній підготовці фахівців дошкільної освіти. Вивчення курсу «Основи дошкільної дидактики» у майбутніх вихователів сприяє формуванню як загальної здатності до прогнозування (пов'язану з передбаченням майбутнього), так і спеціальної (пов'язану з ефективною реалізацією освітнього процесу в ЗДО). Формування прогностичної компетентності вихователя в процесі вивчення курсу «Основи дошкільної дидактики» передбачає відображення в його структурі компонентів зазначеної компетент-

ності, тобто розвиток мотивації, ціннісних ставлень щодо цілей, засобів, процесу та результатів освітнього процесу в ЗДО, а також оволодіння методиками прогностичної діяльності та рефлексію до застосованих змісту, методів та форм процесу навчання в ЗДО.

Проведене дослідження не претендує на вичерпний аналіз проблеми. Ґрунтовного дослідження потребує визначення ефективних форм та методів формування у майбутніх вихователів прогностичної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти», 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npra/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>.
2. Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: https://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/osvitnya_programa_2020_new.pdf.
3. Педагогічне прогнозування розвитку загальної середньої освіти : практичний посібник / Л.А. Онищук, А.Д. Цимбалару, Д.О. Пузіков та ін. ; за наук. ред. Д.О. Пузікова. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2019. 160 с.
4. Пузіков Д.О. Навчально-методична література як засіб формування прогностичної компетентності сучасного вчителя. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 21. 2018. С. 359–371.
5. Бунас А.А. Прогностична компетентність як соціально значуща властивість особистості при прояві схильності до ризикованої поведінки. *Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. Психологія*. 2014. Т. 19. Вип. 2 (32). URL: <http://journals.urau.ua/index.php/2304-1609/article/view/135082>.
6. Антонець А. Формування прогностичних умінь майбутніх менеджерів як педагогічна проблема. *Science and Education a New Dimension: Pedagogy and Psychology*. 2013, Vol. 7. С. 7–11.
7. Бартків О.С. Основи дошкільної дидактики: силабус вибіркової навчальної дисципліни. Луцьк, ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 22 с.
8. Халецька К. Інноваційні напрями у формуванні прогностичної компетентності майбутніх учителів природничо-математичних спеціальностей. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 29. Т. 2. 2020. С. 120–123.
9. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; голов. ред. В.Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
10. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2006. 456 с.

FORMATION OF PROGNOSTIC COMPETENCE IN FUTURE EDUCATORS: DIDACTIC ASPECT

Oksana Bartkiv

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of General Pedagogy and Preschool Education,

Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli ave., Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0003-1301-2169

Evgeniya Durmanenko

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Nursery Education

Municipal Higher Educational Institution “Lutsk Pedagogical College” of the Volyn Regional Council, 36 Voli ave., Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43010

ORCID: 0000-0003-1993-5028

The relevance of the analysis and definition of the didactic principles of the formation of prognostic competence as an ability of the future educator purposefully plan, implement, predict the results of the educational process, document it, due to the requirements of normative documents in the field of preschool education. Implementation of this competence, near the organizational, evaluative-analytical and subject-methodical, makes it possible for the future educator to perform the main labor function – organization, provision and implementation of educational activities.

The purpose of the article consists in substantiating the didactic aspect of the formation of prognostic competence in future teachers of preschool education institutions.

In the process of scientific research, it was used methods of analysis, generalization, systematization to clarification of the concept of “prognostic competence of future educators”, determination of its components and justification of the content of its formation.

Based on the analysis of different approaches of scientists to the definition of the essence of the studied concept and the requirements of regulatory documents, the prognostic competence of the future educator is considered as a complex multi-determinant, his dynamic ability to consciously and purposefully plan, predict (structure, content, stages, deviations and challenges, results) and adjust the educational process, own pedagogical actions, experiences and design and organize constructive pedagogical activity based on an adequate probabilistic forecast. It has been proven that prognostic competence is based on the ability to make a forecast – prognostic skills, the formation of which requires taking into account their features: integration, indirectness, and diversity.

The formation of prognostic competence in future educators is defined as a purposeful, controlled, conscious and creative process of educational and cognitive activity of students, which contains interdependent and complementary value-motivational, cognitive-cognitive, operational-procedural and personal-reflective components, and is aimed at solving problem-searching tasks, situations that involve the development of basic prognostic skills of students to perform both elementary prognostic operations and actions, as well as to implement integral methods of pedagogical forecasting. It has been proven that the educational course “Fundamentals of Preschool Didactics” has significant content potential in the formation of prognostic competence of students.

Key words: competence, prognostic competence, future teacher, preschool education institution, prognostic skills.

REFERENCES

1. Profesiyni standart «Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity» (2021) [The professional standard “Pre-school teacher”]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> [in Ukrainian].
2. Osvitno-profesiina prohrama «Doshkilna osvita» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity (2020) [Pre-school education programme at the first (bachelor) level of higher education]. Retrieved from: https://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/osvitnya_programa_2020_new.pdf [in Ukrainian].
3. Pedahohichne prohnozuvannya rozvytku zahalnoi serednoi osvity (2019): praktychni posibnyk. Kyiv: KONVI PRINT. 160 p. [in Ukrainian].
4. Puzikov, D.O. (2018). Navchalno-metodychna literatura yak zasib formuvannia prohnostychnoi kompetentnosti suchasnoho vchytelia [Educational-methodological literature as a means of forming prognostic competence of the modern teacher]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*. Vypusk 21. Pp. 359–371 [in Ukrainian].
5. Bunas, A.A. (2014). Prohnostychna kompetentnist yak sotsialno znachushcha vlastyvist osobystosti pry proiavi skhylnosti do ryzykovanoi povedinky [Prognostic competence as a socially significant property of the individual when showing a tendency to risky behavior]. *Visnyk ONU im. I.I. Mechnykova. Psykholohiia*. T. 19. Vyp. 2 (32) [in Ukrainian].

6. Antonets, A. (2013). Formuvannia prohnostychnykh umin maibutnykh menedzheriv yak pedahohichna problema [Formation of prognostic skills of future managers as a pedagogical problem]. *Science and Education a New Dimension: Pedagogy and Psychology*. Vol. 7. Pp. 7–11 [in Ukrainian].

7. Bartkiv, O.S. (2022). Osnovy doshkilnoi dydaktyky [Basics of preschool didactics]: sylabus vybirkovoi navchalnoi dystsypliny. Lutsk, VNU im. Lesi Ukrainky, 22 p. [in Ukrainian].

8. Khaletska, K. (2020). Innovatsiini napriamy u formuvanni prohnostychnoi kompetentnosti

maibutnykh uchyteliv pryrodnycho-matematychnykh spetsialnostei [Innovative directions in the formation of prognostic competence of future teachers of natural-mathematical specialties]. *Innovatsiina pedahohika*. Vypusk 29. T. 2. Pp. 120–123 [in Ukrainian].

9. Entsyklopediia osvity (2008) [Encyclopedia of education]. Kyiv: Yurinkom Inter. 1040 p. [in Ukrainian].

10. Ponimanska, T. (2006.) Doshkilna pedahohika [Preschool pedagogy]: navchalnyi posibnyk. Kyiv: Akademvydav. 456 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла 26.05.2022